

Sportklas op een basisschool

Van talentherkenning naar talentontwikkeling

Dit topic over excellentie en talent gaat over het algemeen over het voortgezet onderwijs. Toch is dit niet vanzelfsprekend getuige het initiatief in Nijmegen genomen. In dit artikel een voorbeeld van een talentsportklas in het basisonderwijs en het traject ernaartoe.

Door: Gerard van der Burgt, Jasper de Greef & Sebastiaan Platvoet

Een stukje geschiedenis

Vanaf augustus 2013 is een talentensportklas gestart op basisschool NSV2 in Nijmegen. Het initiatief voor deze klas komt voort uit een intensieve samenwerking tussen de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN) Sport en Beweging, enkele sportclubs, waaronder N.E.C. en de basisschool NSV2. Een aantal jaren geleden kwam tijdens overleg met deze partners de vraag naar voren of we talenten in een tak van sport op de basisschool meer konden geven dan extra trainingsmogelijkheden. Al pratende werd het idee geboren om deze talenten de mogelijkheid te bieden in een aparte sportklas les te krijgen dicht bij de trainingsvoorzieningen. Drie onderdelen werden genoemd en zijn ondertussen uitgewerkt:

- Instream: de kinderen die hiervoor in aanmerking komen dienen meer dan gemiddelde talenten te hebben voor hun sport. Het plan was om te starten met talenten in de groepen 7 en 8 die in een combi-groep les zouden krijgen.
- Onderwijs: in samenwerking met HAN Sport en Beweging werd een programma bewegingsonderwijs ontwikkeld. In de gymlessen ligt het accent meer dan gebruikelijk op het ontwikkelen van de coördinatie en deze kinderen krijgen meer gymlessen dan een gemiddeld schoolkind (4 in plaats van 2). Daarnaast krijgen ze ondersteunende lessen op het gebied van voeding, het zijn van 'topsporter', persoonlijkheidsontwikkeling en dergelijke.
- Lesrooster: een flexibel lesrooster is ontwikkeld waardoor de talenten overdag en tijdens reguliere schooltijden kunnen trainen bij hun club. Het lesrooster voldoet aan de wettelijke eisen.

De voorbereiding

In het voorgaande schooljaar is hard gewerkt om de sportklas van de grond te krijgen. Het belangrijkste onderdeel was de werving van talentvolle sporters uit verschillende sporten. Er is een aantal voorlichtingsbijeenkomsten geweest voor sportverenigingen. Ondanks grote interesse en veel positieve reacties op het plan durfden slechts enkele clubs de stap echt te zetten. In het voorjaar van 2013 zijn besluiten gevallen. Bij N.E.C. waren er voldoende mogelijkheden aanwezig. Ook vanuit het turnen en judo, echte Nijmeegse sporten, was voldoende interesse aanwezig. Vlak voor de zomervakantie leek het traject toch te

stranden. Het aantal aanmeldingen was te gering om een aparte klas mee te kunnen starten. Enkele clubs konden en/of wilden om diverse redenen (te weinig meisjes in de klas, niet aan kunnen sluiten met trainingstijden aan schoolprogramma) dit schooljaar nog niet meedoen. Vanuit N.E.C. was er echter wel voldoende belangstelling en kwam het verzoek of kinderen uit groep 6 ook konden deelnemen aan het project. Deze mogelijkheid gaf de financiële draagkracht om toch te kunnen starten met de sportklas. Door de talentenklas uit te breiden met kinderen uit groep 6 dan was er het minimum aantal deelnemers (20) om van start te gaan. Alhoewel het nooit de bedoeling was om de klas te laten bestaan uit kinderen van één sport en de combi 6,7,8 andere organisatorische problemen met zich meebracht werd alsnog besloten om van start te gaan. De belangrijkste reden hiervoor was het persoonlijk geloof in het plan en het besef dat uitstel wel eens tot definitief afstel zou kunnen leiden.

Opzet en inhoud

Vanaf augustus 2013 is de sportklas gestart in het gebouw van NSV2. De NSV2 is een reguliere, grote, basisschool vlak bij de trainingsvelden van N.E.C. De sportklas wordt geleid door twee leerkrachten die beiden parttime werken. Op maandag, dinsdag en woensdag is dat een vrouwe-

lijke leerkracht, die ook zelf op hoog niveau voetbal heeft. Zij is bekend met de wereld waarin onze talenten zich dagelijks in begeven. Op donderdag en vrijdag is er een mannelijke leerkracht die sportief is maar geen voetbalverleden heeft. Elke dag arriveren de kinderen rond 08.00 op school of op de club. Enkele dagen per week starten de spelers namelijk met een training en komen dan rond 09.45 op school. De E-jeugd traint drie maal per week en de D-jeugd vier maal per week. Daarnaast hebben alle kinderen twee dagen per week 1½ uur gymlessen (zie het intermezzo voor inhoud en opzet van de gymlessen).

Uitdaging voor de groepsleerkracht

De sportklas betekent heel wat voor de leerkrachten uit de groep. De groep kinderen is zelden compleet aanwezig, wat veel klassenmanagement vraagt (uitleg, centrale verwerking, groepsfeer). Los van het klassenmanagement wordt lesgegeven aan een combi 6,7,8 wat een complexe opgave blijkt te zijn. Ook omdat de cognitieve vaardigheden van de kinderen

FOTO: JASPER DE GROOT

ver uiteenlopen. De groepsleerkrachten kunnen deze uitdaging niet alleen aan. Elke direct betrokken partij heeft een verantwoordelijkheid in de ontwikkeling van elk kind en afstemming tussen alle partijen is essentieel. Daarom vindt maandelijks overleg plaats op uitvoerend niveau (leerkrachten, trainers, gymleerkrachten) en tweemaandelijks in een stuurgroep (verantwoordelijken van de HAN, N.E.C en de directeur van NSV2).

Ouders

De rol van de ouders is belangrijk voor het wel/niet slagen van de sportklas en als school beseffen we dat veel van hen gevraagd wordt. Voor de meeste ouders was het moeilijker dan voor de kinderen om opeens in groep 7 of 8 naar een andere school te gaan. We proberen daarom ouders zoveel als mogelijk te betrekken bij de plannen. Op vrijdag halen ouders hun kinderen zelf op waardoor ze direct contact hebben met de school. Indien gewenst is dan direct contact tussen docent en ouders mogelijk. Als school (er)kennen we het belang en de invloed van de omgeving op de ontwikkeling van kinderen en wij hebben hier bij de sportklas extra aandacht voor.

Afstemming en toekomst

De school heeft de verantwoordelijkheid kinderen te ontwikkelen om actief deel te kunnen nemen aan de samenleving en goed voor te bereiden op het onderwijs in het voortgezet onderwijs. Het aantal contacturen staat enigszins onder druk door de vele trainingen en sportlessen. De focus van de kinderen van de sportklas ligt vooral op sport en daar bieden we kinderen optimale ontwikkelingskansen in. Echter hebben wij ook de taak de kinderen in andere vakken naar een zo hoog mogelijk niveau te krijgen. Na de eerste maanden hebben we geleerd dat belasting en belastbaarheid monitoren essentieel is. Een optimale afstemming en samenwerking tussen NSV2, HAN en N.E.C is hiervoor noodzakelijk. Een probleem waar we tegen aan lopen is het concentratievermogen van kinderen, met name na de middag. Rond 15.00 uur is de energie vaak op maar moeten ze wel nog een vol uur school krijgen. Het optimaal vormgeven van het dagprogramma is en blijft een uitdaging

evenals de samenwerking met de verschillende partijen. We realiseren ons dat we een moeilijk en uitdagend traject zijn gestart en dat we nog een hele weg te gaan hebben. Het geloof in het project is echter bij alle betrokkenen ruimschoots aanwezig en we hopen komend schooljaar met talentvolle bewegers uit verschillende sporten volgende stappen te kunnen zetten.

Intermezzo

Tijdens de gymlessen is over het algemeen weinig aandacht voor de verbetering van de bewegingsvaardigheden van de sterke beweger. Dit terwijl het (primair) bewegingsonderwijs juist ideale kansen biedt om ook sportief talent in hun kunnen te erkennen. Zowel bij kinderen die nog niet ontdekt zijn als die wel geïdentificeerd zijn als talentvol in hun sport kunnen gymlessen een unieke bijdrage leveren. Het bewegingsonderwijs stelt zichzelf namelijk ten doel om leerlingen toenemend meervoudig deelname bekwaam te maken waarbij de ontwikkeling van grondvormen van bewegen naar meer complexe vormen van bewegen centraal staat. De verdere ontwikkeling naar meer sportspecifieke vaardigheden is vervolgens vooral een taak van de sportvereniging en slechts mogelijk als een goede basis van algemene basisvaardigheden aanwezig is. In onze optiek is daar een belangrijke rol weggelegd voor het bewegingsonderwijs.

Bij de sportklas NSV2 zijn de gymlessen vooral gericht op de meer sportoverstijgende bewegingsvaardigheden. Op die wijze kunnen de gymlessen de ontwikkeling van sportspecifieke voetbalvaardigheden van de spelers zoals passen, dribbelen en schieten ondersteunen. Omdat het het Athletic Skills Model (Wormhoudt ea., 2012) gestoeld is op eenzelfde aanname heeft dit model aan de basis gestaan voor de ontwikkeling van het lesprogramma. Dit model gaat uit van de aanwezigheid van grondvormen van bewegen (basic movement skills) die bij de uitvoering van sportspecifieke vaardigheden de basis vormen.

In samenwerking met het SLO is het model vertaald naar een lesprogramma van veertien weken opgebouwd uit lessenreeksen van drie tot vier lessen en waarbij de inhoud zoveel mogelijk transferwaarde heeft naar vaardigheden die in het voetbal van belang zijn. Tevens zijn de activiteiten zo gekozen dat zij passend zijn binnen het kerndoel bewegen en de bijbehorende twaalf leerlijnen. Een voorbeeld van zo'n lessenreeks is bijvoorbeeld het circulatievolleybal waarbij in drie lessen gewerkt wordt van 3-3 lijnbal (enkel vang-gooibeweging) naar 3-3 (toets/vang-gooi/toets) en waarbij snelheid en wendbaarheid als voorwaarden van bewegen en voornamelijk koppelingsvermogen, oriëntatievermogen en reactievermogen als coördinatieve vaardigheden integraal geoefend worden. De mogelijke transfer naar voetbal is dat leerlingen middels veel wend en keren herhaald positiekiezen afhankelijk van bal en medespelers. Tijdens de lessen is in kleine groepen gewerkt met veel beweging en veel leermomenten afgewisseld met periodes van instructie of lagere intensiteit om de mate van belasting en concentratie te doseren. De lessenreeksen worden uitgewerkt en gegeven door vierdejaars studenten van de opleiding ALO van het instituut Sport en Bewegen van de HAN. Zij krijgen hierbij didactische begeleiding vanuit de NSV2 en inhoudelijke begeleiding vanuit de HAN-ALO. Daarnaast voert het team Talent van de HAN onderzoek uit naar het effect van het programma op de ontwikkeling van de talenten. ◀

Gerard van der Burgt was directeur van de NSV2 in Nijmegen en initiatiefnemer van de talentensportklas.

Jasper de Greef is docent/onderzoeker bij het expertiseteam Talent van HAN Sport & Bewegen.

Sebastiaan Platvoet is teamleider van het expertiseteam Talent van HAN Sport & Bewegen.

Contact:

sebastiaan.platvoet@han.nl